

Takk for muligheten til å gi innspill.

Jeg representerer kompetansesenteret Retretten – et rusfritt ettervernstilbud som årlig når ca 12 000 besøkende, uten henvisning, null registrering og uten ventetid. Vi jobber med mennesker som vil videre i livet, men som vet at siste etappe av reisen er den tøffeste.

Jeg vil gi fire tydelige budskap.

1. Rus er et symptom – ikke hovedproblemet.

For de fleste starter ikke historien med rus, men med traumer, utenforskap og mangel på trygghet. Dersom vi låser oss til rus som diagnose, behandler vi konsekvensene fremfor årsakene. Fremtidens behandling må være traumeinformert, relasjonsbasert og helhetlig.

2. Tilfriskning tar tid – og kan ikke forseres.

Man er ikke frisk selv om rusinntaket er opphørt. Endring skjer ikke i vedtaksfart. Mennesker bruker måneder og år på å bygge opp reguleringsevne, relasjoner og selvstendighet, etter at de har sluttet å ruse seg

Derfor trengs steder som Retretten, hvor folk får tid til å lande, øve, vokse og feile trygt. Varig tilfriskning skjer i det tempoet mennesker faktisk tåler, ikke i det tempoet systemet ønsker.

3. Norge mangler et system for ettervern

Overgangene er det svakeste leddet i hele rusfeltet. Ettervern er i dag tilfeldig, uregulert og uforpliktende. Det er etter behandlingsslutt at de fleste tilbakefall skjer. Hvis det skal være reell kvalitet i behandlingssløpet, må ettervern bli en strukturert og finansiert del av hele kjeden – ikke et frivillig tiltak i med geografisk bingo.

4. Systemet må også favne dem som aldri kommer til behandling.

En stor del av dem som kommer til oss har aldri vært i behandling, men står likevel i en krevende tilfriskningsfase. Disse menneskene finnes ikke i statistikkene – men de finnes i virkeligheten.

Og så et viktig poeng til dere i utvalget:

Mandatet deres sier at dere skal sikre god kvalitet i tjenestene og rask tilgang til riktig behandling på rett nivå. Da må dere begynne med det vanskeligste spørsmålet av alle: **Hva er egentlig kvalitet – og hvordan måler vi det?**

Dette er ikke en enkel øvelse. Kvalitet handler ikke bare om ventetider, diagnoser eller hvor lenge noen er i behandling. Kvalitet måles i liv som faktisk fungerer etterpå, i relasjoner som holder, i mennesker som unngår tilbakefall. Det krever nye måleparametere som

fanger opp mestring, tilhørighet, trygghet og evne til å leve et stabilt liv. Hvis vi ikke klarer å måle kvalitet på dette nivået, er det vanskelig å styre etter forbedrede mål.

Retrettens erfaring er klar:

Folk blir ikke friske i isolasjon. De blir friske i fellesskap – med trygghet, tid og ansvar.

Hvis Norge vil løfte kvaliteten i rusfeltet, må vi bygge systemer som gir mennesker det de trenger for å lykkes – ikke bare rask behandling, men tid, trygghet og fellesskap.

Takk for oppmerksomheten.

Muntlig innspill Stiftelsen Retretten ved Daglig leder Øyvind Sandve, 11.11.2025